

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain muuttamisesta (HE 166/2017 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lakimies Laura Terho, sosiaali- ja terveysministeriö
- kehittämisspäälikkö Helena Ewalds, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Kuntaliitto
- Ensi- ja turvakotien liitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annettua lakia.

Esityksen mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ei enää tekisi turvakotipalvelun tuottamista koskevia sopimuksia palveluntuottajien kanssa vaan tekisi palveluntuottajien valinnasta päätökset. Korvaukseen, joka maksetaan valtion varoista turvakotipalvelun tuottajalle, sovellettaisiin valtionavustuslakia. Erityisistä korvauksen jakoperusteista luovuttaisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2018 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksellä selkeytetään turvakotipalveluja tuottavien valintaa sekä toiminnan rahoitusta koskevia säännöksiä. Palveluntuottajien kanssa tehtävistä sopimuksista luopuminen ja siirtyminen kokonaan valtionavustuslakiin perustuvaan järjestelmään yksinkertaistaa nykytilaa.

Valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että kuluvalle hallituskaudella turvakotipalveluihin on osoitettu lisärahoitusta siten, että turvakotipaikkoja on pystytty merkittävästi lisäämään sen jälkeen, kun Euroopan Neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehty yleissopimus (Istanbulin sopimus) tuli Suomessa voimaan elokuussa 2015. Valtion talousarviossa määrärahaa on vuodesta 2015 nostettu 11,55 miljoonasta eurosta asteittain siten, että vuonna 2019 määräraha nousee 19,55 miljoonaan euroon. Turvakotitoiminnan järjestämisvastuun siirtäminen kunnilta valtiolle on tuonut rahoitukseen vakautta ja mahdollistanut turvakotiverkoston laajentamisen ja toiminnan suunnitelmallisen kehittämisen. Palveluun pääsy on helpottunut, kun pääsyyn ei enää tarvita maksusitoumusta ja palvelujen saannin alueellinen yhdenvertaisuus on parantunut.

Istanbulin sopimuksessa ei määritellä tarvittavien turvakotipaikkojen määrää, mutta Euroopan Neuvoston työryhmän suosituksen mukaiseen määrään (500) on Suomessa vielä matkaa, vaikka nyt päätetyllä rahoituksella palveluja pystytään nykyisestä lisäämään. Paikkojen tarkkaa lukumäärää tärkeämpää kuitenkin on, että turvakotipaikkoja olisi määrä, joka vastaa niiden todellista tarvetta. Lisäksi on tärkeää, että turvakotipalveluja tarvitsevalle palvelu olisi kohtuullisesti saatavissa. Esimerkiksi Pohjois-Suomessa palvelun saatavuus on puutteellista, minkä vuoksi toimintaa on kehitettävä siten, että alueellisia puutteita voidaan ainakin osin paikata esimerkiksi etätoiminnoilla. Lisäksi on huolehdittava ruotsinkielisten palvelujen saatavuudesta.

Valiokunta toteaa, että turvakotitoiminnan kehittämisen ohella on pyrittävä ehkäisemään ennakolta lähisuhdeväkivaltaa ja puuttumaan siihen mahdollisimman varhain. Turvakotipalvelu kattaa vain akuutin kriisin avun. Kunnan vastuulla olevien ennaltaehkäisevien avopalveluiden samoin kuin turvakotijakson jälkeisten tukipalveluiden pitäisi toimia yhteistyössä turvakotien kanssa siten, että väkivallan kierrettä ei synny tai että se pystytään katkaisemaan. Järjestöt tuottavat tällä hetkellä suurimman osan turvakotipalveluista, ja järjestöillä on myös lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn ja vähentämiseen erikoistuneita palveluja. Samoin turvakotijakson jälkeinen erityinen tuki toteutuu pitkälti järjestöjen osaamisen varassa. Järjestöjen osaamista on jatkossakin syytä käyttää kuntien järjestämisvastuulta maakunnille siirtyvien palveluiden tuottamisessa.

Turvakodin henkilöstön pätevyysvaatimuksista on tarkoitus lakiehdotuksen 7 §:n mukaan jatkossakin säätää asetuksella. Nykyisen asetuksen mukaan turvakodin vastuuhenkilöllä on oltava sosiaalityöntekijän pätevyys ja tuki- ja ohjaustyötä tekevilla sosiaali- tai terveydenhuollon korkeakoulututkinto. Valiokunta katsoo, että nykyiset henkilöstön pätevyysvaatimukset ovat yksi keskeinen tekijä erityisen vaativan palvelun laadun varmistamisessa ja yhdenmukaistamisessa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö StVM 2/2018 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 166/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 21.2.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Anne Louhelainen sin
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Martti Talja kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää